

ERMENİ SOYKIRIMI YOKTUR!

Dr. Cihangir DUMANLI

E. Tuğg., Hukukçu, Uluslararası İlişkiler Uzm.

Osmanlı İmparatorluğu'nun 1915 yılında Ermenilere soykırım uyguladığı yalanı özellikle Ermenistan dışında yaşayan Ermeniler (*Diaspora*) tarafından gündeme getirilmekte, başta emperyalist batılı ülkeler olmak üzere kimi devletlerce sahiplenilmektedir. Ülkemiz üzerinde siyasal baskı aracı durumuna getirilen **soykırım yalanı** uluslararası saygınlığımızın korunması ve yükseltilmesi konusundaki ulusal çıkarımıza bir tehdittir ve son amacı **Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurmak** olduğundan, **ulusal güvenlik sorunudur**.

ABD Başkanı Biden, yetkisi ve hakkı olmadığı halde 24 Nisan 2021, 2022 ve 2023'teki açıklamalarında "**Osmanlı dönemi Ermeni soykırımı**" deyimini kullanarak ülkemizi açıkça suçlamıştır. Aynı söylemi bu yıl da yinelemesi olasıdır.

Bu nedenle konu ile ilgili gerçekleri anımsamak yararlı olacaktır.

Ermeni Sorunu

Osmanlı imparatorluğunda Ermeni sorunu 1915 ile sınırlı değildir. 800 yıl Türklerle dostça yaşayan ve "**millet-i sadıka**" (*güvenilir ulus*) olarak tanımlanan Ermeni azınlık, Rusya'nın Akdeniz'e inmek istemesi ve İngiltere'nin bunu engellemek istemesi sonunda "**Büyük Oyun**"un (The Big Game) bir aracı olarak kullanılmışlar ve 1880'lerden başlayarak Rumları ve Bulgarları örnek alarak Rusya'nın kışkırtması ile Osmanlıya karşı ayaklanmalara başlamışlardır. Her iki devlet (Rusya ve İngiltere) Doğu Anadolu'da kendilerine yardımcı **bağımsız bir Ermenistan kurdurmak** için Osmanlı Ermenilerini kullanmışlardır.

1878 Berlin Andlaşmasında bağımsızlık isteklerini kabul ettiremeyen Ermeniler, terör örgütleri (**Daşnak ve Hınçak**) kurarak silahlanmış, Rusya'nın desteği ile çoğu Doğu Anadolu'da olmak üzere 20 yılda (1889-1909) yılda 40 ayaklanma çıkarmışlardır. Ermeni terör örgütlerinin stratejisi "**ayaklan, Osmanlı devleti müdahale etsin, 'Türkler Ermenileri öldürüyor'**" savıyla büyük devletlerden yardım iste" biçiminde özetlenebilir. Ermenilerin hiçbir ilde çoğunluk olmamaları ve Osmanlı İmparatorluğu'nun aldığı önlemler nedeniyle ayaklanmalar başarılı olamamıştır. Ancak bu ayaklanmalar sonunda Ermenilerle Müslümanlar (*Türk ve Kürt*) arasında büyük düşmanlık oluşmuş ve sorun uluslararası boyuta taşınmıştır. ABD'li tarihçi Prof. Justin McCarthy'nin saptamasına göre bu ayaklanmalarda **1 milyon 300 bin Türk hunharca öldürülmüştür**.

Birinci Dünya Savaşı'nda

Ermenilerin yukarıda anlatılan ayaklanmalardan çıkardıkları sonuç "**ayaklanma için en elverişli zaman, Osmanlı İmparatorluğu'nun savaşta olduğu zamandır**" olmuştur. İmparatorluğun 1. Dünya Paylaşım Savaşına girmesi Ermenilere bekledikleri fırsatı vermiştir.

Osmanlı imparatorluğu 29 Ekim 1914'te Donanma Komutanı Souchon komutasındaki Osmanlı donanmasının Karadeniz'deki Rus donanma ve üslerine saldırması ile kendi istenci dışında bir

oldubitti ile erkenden (kışın) savaşa girmiştir. Bu nedenle 1. Dünya Savaşında Osmanlı'nın ilk cephesi Doğu (Kafkas) cephesi olmuştur.

İlk çatışmalar niteliğindeki Köprüköy muharebelerinden sonra **Enver Paşa** komutasındaki 3. Ordu, Sarıkamış'ı Ruslardan geri almak ve Rus ordusunu imha etmek amacıyla 22 Aralık 1914'te **Sarıkamış harekati** olarak bilinen saldırıyı başlatmıştır.

Doğuda hava ve arazi koşulları çok çetindir. Buna karşın ordumuzun lojistik hazırlıkları kış koşulları için yeterli değildir, ulaştırmada ve sağlık hizmetlerinde büyük zorluklar yaşanmaktadır. Bu harekatta ordunun kış koşullarına hazır olmaması; şiddetli soğuk ve derin kar, tifüs salgını, planlama ve yönetim hataları yüzünden ordumuz, çoğu **donarak ve tifüsten** olmak üzere **100 000'e yakın yitik** vermiş ve Rus işgalindeki topraklarımızı kurtaramayarak başarısız olmuştur.

- *Sarıkamış harekâtındaki başarısızlığın en önemli nedenlerinden biri, bölgedeki Ermenilerin yurttaşı (tebaası) oldukları Osmanlı devletine ihanet ederek, düşman Rus ordusu ile işbirliği yapmasıdır.*

Savaşta Ermeniler

Osmanlı İmparatorluğu'nun 1. Dünya Paylaşım Savaşına girmesinden yararlanan Osmanlı tebaası Ermeniler, **Daşnak ve Hınçak terör örgütlerinin** buyruqları (*talimatları*) doğrultusunda;

- *Zorunlu olduğu halde askere gelmemişler,*
- *Gelenler firar etmiş,*
- *Askere gelen Türk gençlerini öldürmüşler,*
- *Rus ordusundaki Ermeni gönüllü alaylarına katılmışlar,*
- *Rus ordusuna istihbarat ve kılavuzluk (yol göstericilik) desteği sağlamışlar,*
- *Ordu geri bölgesinde ayaklanmalar çıkartarak sivil halka toplu kırım yapmış ve ordunun geri bölge güvenliğini bozmuşlar,*
- *Ordunun lojistik ve haberleşme hatlarını kesmişler,*
- *Hasta ve yaralı konvoylarına saldırılar düzenlemişlerdir.*

Bu durum zaten çok zor koşullarda üstün düşman güçleri ile çatışan 3. Ordunun hareketini daha da zorlaştırmış, yitiğin artmasına neden olmuştur. Ordu komutanı, geri bölgesinin güvenliği için güç ayırmak zorunda kalmış bu da cephede Rus ordusunun işini kolaylaştırmıştır. Ordunun gücünü koruması ve başarısı için bu tür eylemlere son verilmesi **askeri bir zorunluluk** durumuna gelmiştir.

Enver Paşa komutasındaki 3. Ordu çok yitik verip başarılı olamayınca, yeni Ordu Komutanı Hafız Hakkı Paşa 4 Ocak 1915'te çekilme buyruğu (*emri*) vermiştir. Ordu çekilirken ve çekildikten sonra Ermenilerin sivil halka saldırıları ve ordunun lojistiğini engelleme çabaları sürmüştür. Hafız Hakkı'dan sonraki 3. Ordu Komutanı Mahmut Kamil Paşa, 6 Nisan 1915'te Harbiye Nazırı (*Savunma Bakanı*) Enver Paşa'ya gönderdiği iletide "Orduyu besleyecek olan bölgenin ve menzil hatlarının geçtiği bölgelerde düşmanca unsurların bulunmasını, ordunun yiyecek ihtiyacı ve emniyeti bakımından sakıncalı görüyorum" diyerek "Arzedilen bölgelerdeki **Ermenilerin Suriye ve Musul bölgelerine sevk ve iskan edilmelerine** izin verilmesini" önermiştir.

Bu öneri hükümetçe uygun görülmüş, 27 Mayıs 1915'te "**Tehcir ve İskan Kanunu**" (*Göç Ettirme ve Yerleştirme Yasası*) çıkartılmıştır. Bu yasa ordu, kolordu ve tümen komutanlarına bölgelerinde zararlı faaliyetleri görülenleri öbür bölgelere sevk ve iskan ettirme (*gönderme ve yerleştirme*)

yetkisi vermiştir. Yasada “Ermeniler” sözcüğü geçmemekte, “**zararlı faaliyetleri görülenler**” denmektedir.

Yasanın uygulaması için çıkartılan yönetmeliklerde ve hükümet buyruklarında zorunlu göçten (*tehcirden*) ayrı (*bağışık*) tutulacaklar belirtilmiştir. Bu ölçütlere uyan 300 000 kişi tehcirden ayrı tutulmuştur.

Yasanın uygulanması için yayınlanan yönetmeliklerde, tehcir edilenlerin yol güvenlikleri, beslenmeleri, sağlıkları ve yeni yerlerinde sağlanacak olanaklar ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Bütün bunlar araştırmacılara açık olan **Osmanlı arşiv belgelerinde** bulunmaktadır.

Devletçe alınan tüm önlemlere karşın soğuk hava koşulları, yeterli yolların olmaması, *Kürtlerin yaşadığı bölgelerinden geçenlere saldırılar*, bu saldırıları önleyecek yeterli güvenlik güçlerinin bulunmaması ve salgın hastalıklar gibi nedenlerle yollarda ölen Ermeniler olmuştur.

24 Nisan 1915'te Ne Oldu?

Ermenilerce “**soykırım günü**” (*med yegern*) olarak anılan 24 Nisan 1915'te, Osmanlı devleti Doğu Anadolu'daki ayaklanmaları ve Ermenilerin haince davranışlarını planlayan ve yöneten terör örgütlerinin İstanbul'daki merkezlerini basmış, evraklarına el koymuş, sorumlu olduğundan kuşku duyulan 350 kişiyi tutuklamıştır.

Soykırım nedir?

Soykırımın suç olarak tanımı 1948 tarihli **BM Soykırımı Önleme ve Cezalandırma Sözleşmesi** ile yapılmıştır. Buna göre soykırım suçunun oluşması için ulusal, etnik, ırksal ve dinsel bir kümeyi (grubu) **tümüyle veya bir ölçüde ortadan kaldırmak kastı** olmalıdır (*özel kasıt: suçun manevi - tinsel ögesi*). Bu kasıtlı;

- Grup üyelerinin öldürülmesi,
- Ciddi bedensel ve zihinsel zararlar verdirilmesi,
- Yaşam koşullarının değiştirilmesi,
- Doğumların engellenmesi,
- Çocuklarının başka bir gruba verilmesi fiillerinden birinin işlenmesi gerekmektedir (*suçun maddi ögesi*).

Ceza Hukuku kuramına göre bir suçun oluşması için, maddi ve tinsel (*manevi*) öğelerinin var olması gerekmektedir.

Soykırım Yoktur, çünkü :

1. **Soykırım kastı** (*Ermenileri tümüyle veya kesimsel ortadan kaldırmak*) yoktur. Böyle bir kastın bulunduğunu gösteren tarihsel bir kanıt bulunamamıştır. Suçun manevi (*tinsel*) ögesi oluşmamıştır.
2. 27 Mayıs 1915'te çıkartılan yasanın adı “**Tehcir ve İskan**” yasasıdır. Ermenilerin salt tehciri değil, gittikleri yerde yerleştirilmelerini de kapsamaktadır. Bu durum **soykırım kastı olmadığına kanıtıdır**.
3. Tehcirde bağışıklıklar (*muafiyetler*) tanınmıştır,
4. Savaş bölgesi dışındaki Ermeniler tehciire tabi tutulmamıştır.

5. Yollarda gereken güvenlik önlemleri olanaklar ölçüsünde alınmıştır.
6. Tehcir edilenler gittikleri yerlerde toplama kamplarında tutulmamış, yaşamlarını ve soylarını sürdürme olanağı sağlanmıştır.
7. Soykırım hukuksal bağlamda bir suç olarak 1948'de tanımlanmıştır. **“Suçun ve cezanın yasallığı / yasayla tanımlanması zorunluğ**” ilkesine göre, 1948'de tanımlanan bir suçun 1915'te işlenmesi olanaklı değildir. *Suç ve ceza hükümleri geriye yürümez!*
8. Soykırım yasa ile tanımlanmış bir suç olduğundan, bu suçun işlenip işlenmediğine yetkili **mahkemeler karar verebilir**. Yetkili mahkemeler dışında yabancı devlet organları (Devlet Başkanları dahil!) soykırım yapıldığına ilişkin karar veremezler. Bugüne dek *yetkili bir mahkeme kararı bulunmadığından, hukuksal olarak soykırım suçu da yoktur*.
9. **Sevr Andlaşması** İngiliz Kraliyet Başsavcısına soykırım savlarının soruşturulması görevini vermiştir. İstanbul işgal altında, bütün arşivler işgalci müttefiklerin elinde iken ve olası kuşkulular (*şüpheliler*) Malta'da sürgünde iken, **İngiliz Başsavcı soykırım suçuna ilişkin yeterli kanıt bulamamış, kovuşturmayaya yer olmadığı kararı vermiştir**.
10. Tehcir sırasında Ermenileri koruma görevini savsaklayan görevliler cezalandırılmıştır.
11. Tehcir edilen Ermenilerin eski yerlerine dönmelerine izin verilmiştir.
12. **Ermeni yetimlerine sahip çıkılmış**, yetimhanelerde devlet korunmasına alınmışlardır.
13. Yabancıların tehciri izlemesine izin verilmiştir.
14. Türk vatandaşı Ermeniler bugün bile Lozan Andlaşması'nın sağladığı azınlık haklarından yararlanarak ülkemizde barış ve erinç (*huzur*) içinde varlıklarını sürdürmektedir.

“Soykırım” yoktur ama “tehcir ve iskan” vardır

Bu da Ermenilerin neden olduğu tümüyle askeri zorunluktan kaynaklanmıştır. Kişiler Ermeni oldukları için değil; ordunun varlığını ve güvenliğini tehlikeye soktukları için savaş bölgesinden çıkartılarak, ülke içinde daha güvenli bölgelere yerleştirilmişlerdir.

- *Yukarıdaki konular, **Perinçek-İsviçre davası kapsamında 15 Ekim 2015 tarihli kararla AIHM Büyük Jürisince karara bağlanmış, konu hukuksal olarak kapanmıştır**.*
- *Büyük Jüri, 1915 olaylarının Yahudi soykırımına (holokost) benzemediğini de kararında belirtmiştir.*

Değerlendirme ve sonuç

- Ermenilerin savladıkları (*iddia ettikleri*) gibi **Osmanlı İmparatorluğu, 1915 yılında ve başka herhangi bir zamanda Ermenilere soykırım uygulamamıştır**.
- **Soykırım suçlaması emperyalist bir yalandır!**
- Amaç Türkiye'yi baskı altına almak, uzun erimde (*vade*) **Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurma** tasarımını gerçekleştirmektir; (AS: **3 T formülü; Tanıma – Tazmin – Toprak!**)
- Osmanlı arşivleri tüm araştırmacılara açıktır. Yukarıdaki konular Osmanlı ve ilgili devlet arşivlerden araştırılabilir. Ancak Ermeni tarafı, ortak tarih komisyonu ile arşiv araştırmasına yanaşmamaktadır.
- ABD başkanı Biden'ın **24 Nisan Bildirisinde** “soykırım (*genocide*)” deyimini kullanması haksız, tarihsel gerçeklere aykırı ve küçük düşürücüdür. Uluslararası saygılığımızın korunması ve yüceltilmesi konusundaki ulusal çıkarlarımıza açık saldırıdır.

Biden, hukukça tanımlanmış bir suç olan “soykırım hükmü” vermeye yetkili bir yargı organı da değildir.

Ne Yapmalı?

Türkiye bu haksız suçlamaya karşı salt tepkisel (*reaktif*) değil, çok yönlü önalıcı (*proaktif*) bir yordam (*strateji*) belirlemeli ve uygulamalıdır. Sözde soykırım suçlamalarına karşı tepkiler 24 Nisanlarla sınırlanmamalıdır. Bu kapsamda;

1. Konu ile ilgili olarak, hükümetten hükümete değişmeyen **ulusal bir yordam (strateji)** belirlenmelidir,
2. Bu yordam (*strateji*) kapsamında bilimsel çalışmalar, halkla ilişkiler (PR) yürütülmeli, değişik dillerde film, roman, tiyatro gibi sanat yapıtları üretilmelidir.
3. Yetkililer, Ermenileri haklı çıkartacak eylem ve söylemlerden kaçınmalıdır.
4. Konu, okullarda öğretim programlarına alınarak gençlerimiz aydınlatılmalıdır.
5. ABD Başkanı'nın “soykırım” suçlamasına ciddi uluslararası tepki gösterilmelidir.
6. ABD'deki Ermeni lobisine karşı etkili lobicilik yapılmalıdır.